

13. REGION KOZŁA.

Region Kozła to nazwa obszaru obejmującego swym zasięgiem 6 gmin – Zbąszyń i Siedlec z woj. wielkopolskiego oraz Babimost, Kargową, Zbąszynek i Trzciel z woj. lubuskiego. W 1997 roku zarejestrowano Stowarzyszenie Gmin RP Region Kozła, inicjując tym samym podjęcie licznych inicjatyw na rzecz upowszechniania dorobku kulturalnego tego obszaru. Nazwa nawiązuje do tradycyjnego instrumentu, jakim jest występujący tylko na tym obszarze – [koziół](#). Zasięg jego użytkowania zamyka się wewnątrz linii łączącej miejscowości-Trzciel, Dąbrówka Wielkopolska, Małe i Wielkie Podmokle, Nowy Kramsk, Babimost, Grójec Wielki, Wąchabno, Chobienice, Chrośnica oraz Zbąszyń. Pierwsze wzmianki w literaturze dotyczące tradycji grania na koźle datowane są na XVI wiek.

Badania etnomuzykologiczne, podczas których zarejestrowano pierwsze nagrania prowadzone były w latach 30. XX wieku przez studentów i pracowników Katedry Muzykologii Uniwersytetu Poznańskiego, a zainteresowanie tym terenem w środowisku muzykologów trwa do dzisiaj. Badania prowadzili Jadwiga Sobieska, Jarosław Lisakowski, Bogusław Linette, Janusz Jaskulski, Zbigniew Przerębski oraz Ewelina Grygier.

Centrum animacji kultury Regionu Kozła pozostaje Zbąszyń, w którym siedzibę ma [Muzeum Ziemi Zbąszyńskiej i Regionu Kozła](#) oraz Państwowa Szkoła Muzyczna I st. im. St. Moniuszki, w której prowadzona jest [klasa instrumentów muzycznych](#). Naukę gry na koźlach, sierszenkach, skrzypcach i mazankach prowadzili i prowadzą w niej wybitni muzycy ludowi m.in. Tomasz Śliwa, Zbigniew Mańczak, Henryk Skotarczyk, Czesław Prządka oraz Jan Sylwester Prządka.

Na obszarze Regionu Kozła działa kilkanaście zespołów i kapel ludowych, wykonujących muzykę na tradycyjnych instrumentach: [Formacja Koziół](#), [Kapela Daniela Molendy](#), [Kapela Koźlarska „Młode Koźły”](#), [Kapela Koźlarska Benia Kaspra im. Leonarda Śliwy](#), [Kapela Koźlarska Zespołu Regionalnego „Wesele Przyprostyńskie”](#), [Kapela Rodzinna Molendów](#), [Młodzieżowa Kapela Absolwentów PSM](#), [Pastuszkowi Grocze spod Zbąszynia](#) oraz [Wielkopolska Kapela Ludowa „Zbąszyniaczy”](#). Kapel dudziarskich można posłuchać na organizowanej corocznie [Biesiadzie Koźlarskiej](#), która swe początki wywodzi ze związanego z [cymprem](#) lokalnego zwyczaju wielkopostnego.

Wydawany jest także „Podkoziółek. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Regionu Kozła”, w którego powstanie zaangażowane są pracowniczki [Biblioteki Publicznej w Zbąszyniu](#). Ideą kwartalnika jest prezentowanie działalności wszystkich gmin współtworzących Stowarzyszenie. Repozytorium starych zdjęć prowadzi [Fundacja Tres](#),

w zbiorach której zachowały się [szklane negatywy](#), pochodzące z kolekcji zbąszyńskiego fotografa Constantego Sikorskiego. Fundacja jest także wydawcą książki dla dzieci pt. [Elementarz tradycji Regionu Kozła](#).

Autorka: Anna Weronika Brzezińska

BIBLIOGRAFIA:

Grygier E.

2017 [Cymper – karnawał po polsku](#), <http://blog.tradycjemuzyczne.imit.org.pl>

Jaskulski J. (red.)

2018 *Portrety Regionu Kozła*, Kargowa: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Regionu Kozła

Każmierczak A.

2017 [Elementarz tradycji Regionu Kozła](#), Zbąszyń: Fundacja TRES

Kurzawa E.

2018 *Region Kozła. Vademecum*, Zbąszyń: Fundacja TRES

Lisakowski J.

1980 *Pieśni ludowe Regionu Kozła*, Zielona Góra: Wojewódzki Dom Kultury, Lubuskie Towarzystwo Kultury

Pawłowska K.

2018 [Biesiada Kozłarska w Zbąszyniu – historia i refleksji kilka](#), dudziarze.pl

Sobiescy J. i M.

1954 *Szlakiem kozła lubuskiego: pieśni i muzyka instrumentalna Ziemi Lubuskiej*, Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne

Woźna A. (oprac.), Chodkiewicz T., Sochacka I. (red.)

1984 *Wesele Przyprostyńskie. Widowisko zespołu regionalnego z Przyprostyni k. Zbąszynia*,
Zielona Góra: Wojewódzki Dom Kultury, Lubuskie Towarzystwo Kultury

ŹRÓDŁA I MATERIAŁY:

[Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Regionu Kozła](#)

[Stowarzyszenie Gmin RP Region Kozła](#)

[Stowarzyszenie Muzyków Ludowych w Zbąszyniu](#)

[Zbąszyńskie Centrum Kultury](#)

[„Instrumenty z duszą”, odc. 2 – Kozioł biały i czarny](#), Instytut Muzyki i Tańca

[Polskie ludowe instrumenty muzyczne: dudy wielkopolskie \(koziół\)](#), Instytut Muzyki i Tańca